

STRATEGIA
ROZWOJU

GMINA BIESIEKIERZ 2015 - 2020

SPÓJNE OGNIWO KRAJOWEGO
I UNIJNEGO WZROSTU,
SKUPIAJĄCE SIĘ
NA EFEKTYWNYM
WYKORZYSTANIU
FUNDUSZY EUROPEJSKICH
I INNYCH INSTRUMENTÓW
FINANSOWYCH UE
ORAZ ZASOBÓW WŁASNYCH

1	Wstęp.....	3
1.1	Dotychczasowa polityka rozwoju.....	3
1.2	Wizja.....	4
1.3	Uzasadnienie potrzeby strategii.....	5
2	Moduł 1 – Część metodologiczna.....	6
2.1	Metodologia opracowania strategii.....	6
2.2	Spójność strategii z dokumentami wyższego rzędu.....	8
2.2.1	Krajowy Program Reform na rzecz Realizacji Strategii „Europa 2020”. Aktualizacja 2015/2016 (KPR 2015/2016) 8	
2.2.2	Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020 Umowa Partnerstwa (UP).....	9
2.2.3	Strategia Rozwoju Kraju 2020.....	10
2.2.4	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR).....	11
2.2.5	Strategia rozwoju Polski Zachodniej 2020 i Strategia Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.....	12
2.3	Spójność strategii z gminnymi programami sektorowymi.....	13
2.3.1	Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Biesiekierz na lata 2007 – 2015.....	13
2.3.2	Program ochrony środowiska dla Gminy Biesiekierz na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017	14
2.3.3	Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Biesiekierz.....	15
2.3.4	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Biesiekierz na lata 2007 – 2032.....	15
2.3.5	Plan gospodarki odpadami dla Gminy Biesiekierz na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017.....	16
2.3.6	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2016.....	16
2.3.7	Wieloletnia prognoza finansowa.....	17
2.3.8	Plan zagospodarowania przestrzennego.....	17
2.4	Inne uwarunkowania rozwoju.....	18
2.4.1	Ustawa o samorządzie gminnym.....	18
2.4.2	Statut Gminy Biesiekierz.....	18
2.4.3	Ustawa o finansach publicznych.....	18
2.4.4	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).....	19
2.4.5	Droga S6 i S11.....	19
3	Moduł 2 – Część opisowa.....	22
4	Moduł 3 – Część strategiczna.....	28
4.1	Priorytety rozwoju.....	28
4.2	System realizacji.....	29
4.2.1	Polityka rozwoju.....	29
4.2.2	Polityka budżetowa.....	30
4.2.3	Struktura organizacyjna.....	30
4.2.4	Karty działań strategicznych.....	31
5	Moduł 4 – Część wdrożeniowa.....	32
5.1	Konsultacje społeczne.....	32
5.2	Karty opisu projektów.....	32
5.3	Monitoring.....	32

1 Wstęp.

1.1 Dotychczasowa polityka rozwoju.

Andrzej Leśniewicz Wójt Gminy Biesiekierz

Treść wystąpienia. I Sesja Rady Gminy Biesiekierz VII kadencji (2014-2018) 27 listopada 2014

Całe życie, które w tej gminie od 50 lat funkcjonuje, było związane głównie z samorządem i rolnictwem i te obszary były mi najbliższe, poczynając od sołtysa i rady sołectkiej, dlatego wielki ukłon dla nich. I tak jak mówiłem w moim programie wyborczym, będę wspierał się na ich radzie, ich pomocy, ich propozycjach jak najwięcej.

Będę chciał, żeby jeszcze szerzej wystąpić do mieszkańców, żeby ich pomysły trafiły do mnie, żeby utworzyć bank inicjatyw społecznych, żeby wszelkie pomysły znalazły miejsce i były rozpatrzone przez Radę Gminy.

Ważne jest, abyśmy widzieli interes wspólny, realizując interesy naszych mieszkańców. Wszystkie środowiska zapraszam do współpracy na rzecz mieszkańców naszej gminy.

Andrzej Leśniewicz Wójt Gminy Biesiekierz

Treść wystąpienia. VI Sesja Rady Gminy Biesiekierz VII kadencji (2014-2018) 02 kwietnia 2015

Szans i pomysłów na rozwój gminy jest wiele i od mądrości ludzi i dobrego zespołu zależy, jak te szanse zdyskontujemy i jak je wykorzystamy, a wszyscy wiedzą, jak wiele jeszcze potrzeba, żeby wprowadzić i poprawić standardy, nie wspominając o inwestycjach drogowych, infrastrukturze sportu, rekreacji, kultury.

Wiele jest jeszcze potrzeb, wiele udało się zrobić, ale wiele jeszcze jest do zrobienia i do wszystkiego potrzebne są środki finansowe.

Szansę na polepszenie sytuacji finansowej gminy są, ale budżet jest skromny, należy szukać, racjonalizować, oszczędzać, żeby stworzyć możliwości absorpcji środków zewnętrznych. Należy dążyć do współpracy finansów, jednostek organizacyjnych i sołectw. Należy dążyć do zbieżności celów sołectw i gminy oraz stworzyć atmosferę do współpracy.

Marek Płaza Przewodniczący Rady Gminy w Biesiekierzu

I Sesja Rady Gminy Biesiekierz VII kadencji (2014-2018) 27 listopada 2014

Wszyscy jesteśmy przedstawicielami swoich małych ojczyzn, ale wybrano nas po to, abyśmy rozwiązywali problemy całej gminy. Jesteśmy po to, aby się pochylić nad problemami ludzi, którzy są mieszkańcami tej gminy i którzy się będą do nas zgłaszali.

Musimy też patrzeć, jak ta gmina ma wyglądać, żebyśmy mogli za cztery lata powiedzieć, że zrobiliśmy kawał dobrej roboty, liczę na to, że wszyscy będziemy chcieli w tej gminie coś dobrego zrobić.

Agnieszka Podgórska Skarbnik Gminy

VI Sesja Rady Gminy Biesiekierz VII kadencji (2014-2018) 2 kwietnia 2015

To niełatwy czas dla gminy, bo niełatwy czas dla Polski - wciąż wchodzimy z jednego kryzysu w kolejny, musimy sobie z tym poradzić i rozwiązaniem są środki unijne.

Przejrzystość pieniędzy jest najważniejsza, żebyście wiedzieli, co się dzieje z naszymi pieniędzmi.

1.2 Wizja.

Wizja rozwoju Gminy Biesiekierz stanowi opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2020 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała społeczność gminy, w szczególności władze samorządowe gminy oraz ich partnerzy (inne samorządy, przedsiębiorcy, organizacje społeczne oraz mieszkańcy), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych oraz pojawiających się w otoczeniu potencjałów.

Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina i wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Jednocześnie, w związku z wynikami wyborów samorządowych, dokonywanych w demokratyczny sposób i prowadzących do wyłonienia na okres czterech lat grupy osób odpowiedzialnych za rozwój gminy, wizja jest obrazem gminy scharakteryzowanym w większości przez kierownictwo gminy, tj.

- Wójta odpowiedzialnego za całokształt rozwoju, w tym za poszukiwanie i zawiązywanie efektywnych partnerstw, zabieganie o środki bezzwrotne na projekty rozwojowe, działania marketingowe i promujące gminę oraz jej ofertę, w tym ofertę gminnych przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych.
- Przewodniczącego Rady Gminy odpowiedzialnego za efektywną i konstruktywną pracę radnych Rady Gminy w Biesiekierzu oraz partnerskie relacje z mieszkańcami gminy.
- Skarbnika odpowiedzialnego za efektywne i celowe wydatkowanie środków publicznych, jak również uczestniczenie na każdym etapie planowania i wdrażania polityki rozwoju, w tym ocenę przedsięwzięć wg kryteriów efektywności, liczonej jako iloraz nakładów do rezultatów każdego z planowanych przedsięwzięć.
- Sekretarza odpowiedzialnego za stałe podnoszenie kwalifikacji oraz profesjonalizację kadr urzędu gminy i jego jednostek, przyczyniających się do systematycznego rozwoju oferty usług publicznych oferowanych przez gminę.

Wszystkie wyżej wymienione odpowiedzialności zostały publicznie sformułowane i przedstawione mieszkańcom oraz radnym, przyczyniając się do otrzymania mandatu zaufania społecznego.

Jednocześnie stanowiska poszczególnych ww. osób padały w różnym czasie i okolicznościach, jednakże stanowią spójny przekaz, co gwarantuje jednolitą politykę i podążanie w tym samym kierunku, podnosząc efektywność działań rozwojowych i przyczyniając się do osiągnięcia przedstawionej poniżej wizji:

Gmina Biesiekierz gminą bez infrastrukturalnych zaległości rozwojowych, wykorzystująca potencjały wzrostu wynikające z lokalizacji, zasobów przyrodniczych oraz kapitału ludzkiego.

Gmina zarządzana przez wykwalifikowaną kadrę, realizującą politykę rozwoju skoncentrowaną na celach, doskonalącą usługi publiczne i umiejętnie wykorzystującą dostępne fundusze europejskie oraz inne instrumenty finansowe UE.

Gmina aktywnych mieszkańców, będących najważniejszym partnerem samorządu gminnego, angażujących potencjał społeczny do inicjowania projektów na rzecz rozwoju lokalnego.

1.3 Uzasadnienie potrzeby strategii.

W oparciu o wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej można sformułować kilka wyzwań społeczno-gospodarczych, stojących przed wspólnotą samorządową.

Na pierwszy plan wyłania się potrzeba wdrożenia kompleksowego mechanizmu połączonych ze sobą działań, które rozwiązując bariery i przynosząc korzyści sektorowe, razem realizują politykę wzrostu społecznego i gospodarczego, łącząc jednocześnie różne środowiska oraz mieszkańców w naturalne partnerstwa na rzecz rozwoju.

Szczególną rolę w nowym podejściu do rozwoju odgrywa gmina, która zatrudniając profesjonalne kadry i rozwijając usługi publiczne stwarza warunki do wzrostu, a podejmując współfinansowane ze środków własnych działania, dokonuje selekcji opartej na analizie ekonomicznej oraz celowości i efektywności planowanych do osiągnięcia rezultatów. Ponadto gmina włącza i sprzyja włączaniu w procesy rozwojowe wszelkich możliwych partnerów - inne samorzady terytorialne (różnych szczebli), przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz mieszkańców.

Jednym z istotnych wyzwań dla Gminy Biesiekierz jest zniwelowanie wciąż istniejących opóźnień rozwojowych w obszarze infrastruktury - w szczególności drogowej oraz obiektów użyteczności społecznej, jak również rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną.

W strategicznym obszarze objętym polityką rozwoju leży również wykorzystanie atutów-potencjałów gminy (bliskość Koszalina, strefy inwestycyjnej, powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych z sąsiedzkimi samorządami). Oczywistym kierunkiem rozwoju jest ciągłe zwiększanie obszarów przeznaczanych pod zabudowę mieszkaniową, w tym promowanie i rozwijanie we współpracy z sektorem prywatnym taniego w eksploatacji budownictwa pasywnego lub opartego na prefabrykacji.

Do ważnych wyzwań o charakterze strategicznym należy zaliczyć aktywizację społeczności lokalnej oraz rozwój usług publicznych (m.in. oświata, zdrowie), które w kontekście widocznej migracji na teren gminy wymagają ciągłego monitoringu i doskonalenia.

Za priorytetowe należy uznać zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację przedsięwzięć rozwojowych z wykorzystaniem wszystkich dostępnych mechanizmów - poczynając od konsultacji społecznych, poprzez możliwość zrzeszania się i tworzenia organizacji społecznych, kończąc na partnerstwie finansowym w ramach inicjatyw lokalnych i funduszu sołeckiego.

Aby dać mieszkańcom możliwość współtworzenia oraz wspólnej realizacji polityki rozwoju, aby polityka ta przynosiła realne i mierzalne korzyści, jak również zmieniała się w odpowiedzi na identyfikację nowych potencjałów wzrostu lub zagrożeń oraz umożliwiała włączenie do systemu realizacji wszystkich interesariuszy, Strategia Rozwoju Gminy Biesiekierz do roku 2020 jest **strategią otwartą**.

W znaczeniu dosłownym otwartość strategii uzyskano poprzez system realizacji w postaci **kart opisu projektów**, charakteryzujących celowość i efektywność przedsięwzięcia oraz jego miejsce w strukturze priorytetów rozwoju gminy. Każde realizowane przedsięwzięcie z obszaru strategicznego z udziałem środków lub zasobów gminnych będzie poprzez karty włączone do systemu realizacji oraz będzie zgodne ze strategią rozwoju.

Strategia jest również **otwarta** dla wszystkich interesariuszy. Mieszkańcy poprzez inicjatywy obywatelskie i uchwałodawcze, organizacje pozarządowe poprzez system grantowy i cykliczne roczne programy współpracy, urząd gminy, gminne jednostki organizacyjne oraz inne podmioty, mogą wziąć aktywny udział w budowie wzrostu gospodarczego gminy Biesiekierz.

2 Moduł 1 – Część metodologiczna

2.1 Metodologia opracowania strategii.

Wstępując do Unii Europejskiej w maju 2004 r., Polska włączyła się w realizację wspólnotowych polityk rozwoju – polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Realizowane w ramach tych polityk procesy mają na celu harmonijny rozwój całego terytorium Unii Europejskiej poprzez działania prowadzące do zmniejszania dysproporcji w rozwoju jej regionów.

Komplementarną politykę na poziomie lokalnym prowadzi także samorząd, którego istotną rolę w rozwoju dostrzeżono już u podstaw budowania Wspólnoty, wpisując do Traktatu ustanawiającego Unię Europejską zasadę planowania i realizacji zadań na możliwie najniższym poziomie administracyjnym. Zasada ta nazywana subsydiarnością do dzisiaj jest jedną z wiodących zasad Unii Europejskiej.

Aby działania rozwojowe Wspólnoty były skuteczne, aby nie powielić błędów nieefektywnej Strategii Lizbońskiej, jak również rozwiązać współczesne długofalowe problemy, takie jak kryzysy gospodarcze, globalizacja, rosnące zapotrzebowanie na ograniczone zasoby i starzenie się społeczeństw, Unia musi działać w sposób spójny dla wszystkich krajów członkowskich, mających świadomość wspólnych i tożsamyh celów.

W dokumencie strategicznym *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* określono pięć nadrzędnych, wymiernych i powiązanych ze sobą celów UE, do których należą:

- 75-procentowy wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat,
- nakłady na inwestycje w badania i rozwój stanowiące co najmniej 3% PKB UE,
- osiągnięcie celów „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%),
- ograniczenie do 10% liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, zwiększenie wykształcenia wyższego wśród osób młodego pokolenia do co najmniej 40%,
- zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln.

Do rozwiązania największych problemów i osiągnięcia ww. celów w pełni wykorzystywane są instrumenty, jakimi dysponuje UE, przede wszystkim jednolity rynek, instrumenty finansowe i narzędzia polityki zewnętrznej.

W realizację powyższych celów zaangażowana jest zarówno Unia Europejska, jak i wszystkie państwa członkowskie, dostosowując i przekładając strategię Europa 2020 na krajowe cele i metody działania.

W Polsce fundamentem systemu zarządzania rozwojem jest Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. **o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.), definiując politykę rozwoju, jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej.

Zgodnie z art. 3 ww. ustawy politykę rozwoju prowadzą: Rada Ministrów, samorząd województwa oraz samorząd powiatowy i gminny.

Cele i mechanizmy unijnej strategii rozwoju Europa 2020, w zgodzie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, na poziom krajowy przenosi **Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”. Aktualizacja 2015/2016** oraz **Strategia Rozwoju Kraju 2020** określają sposób realizacji działań na poziomie kraju tak, aby wpisywały się one w priorytety wspólnych działań całej UE. Są to najważniejsze dokumenty w krajowej perspektywie średniookresowej, określające cele strategiczne rozwoju Polski do 2020 r., działania, jakie zostaną podjęte oraz źródła finansowania ze środków UE w okresie 2014-2020.

Ze względu na fakt, iż instrumenty finansowe UE, w szczególności fundusze europejskie, są głównym narzędziem realizacji dotychczasowych wspólnotowych polityk rozwoju, obecnej strategii Europa 2020, a także Strategii Rozwoju Kraju 2020. W związku z ustawowym powiązaniem realizacji polityki rozwoju przez samorząd lokalny, Strategia Rozwoju Gminy Biesiekierz na lata 2015 – 2020 jest spójnym ogniwem krajowego i unijnego wzrostu, skupiającym się przy realizacji działań rozwojowych na efektywnym wykorzystaniu funduszy europejskich i innych instrumentów finansowych UE oraz potencjale własnym.

Zachowanie spójności, o której mowa powyżej, zagwarantuje taka konstrukcja gminnej strategii rozwoju, która jako ramę przyjmuje cele tematyczne zgodne z **Umową Partnerstwa (UP)**, zachowując ujęty w UP kontekst strategiczny dostosowany w wymiarze tematycznym i terytorialnym do ustawowych zadań i obszarów gminy oraz wskazujący jednolite rezultaty realizacji oraz ramy finansowe odnoszące się do celów tematycznych.

Założenie 1: Koncentracja na wykorzystaniu funduszy europejskich i innych instrumentów finansowych UE przy realizacji działań rozwojowych

Założenie 2: Wzrost udziału zasobów własnych, w tym kapitału społecznego, finansowego i zasobów technicznych przy realizacji działań rozwojowych

2.2 Spójność strategii z dokumentami wyższego rzędu

2.2.1 Krajowy Program Reform na rzecz Realizacji Strategii „Europa 2020”. Aktualizacja 2015/2016 (KPR 2015/2016)

KPR 2015/2016 jest podstawowym instrumentem realizacji na poziomie państw członkowskich przyjętej strategii Europa 2020. Instrument ten jest corocznie aktualizowany. Obecny KPR jest piątą edycją w tym procesie. Dokument określa, jak Polska w perspektywie do roku 2020 będzie realizować zobowiązania podjęte w zakresie pięciu wiodących celów strategii Europa 2020.

Zgodnie z treścią dokumentu, uwzględniając specyficzne krajowe uwarunkowania i kierunki działań wytyczone w polskich dokumentach strategicznych, **należy skupić się na odrabianiu zaległości rozwojowych oraz budowie nowych przewag konkurencyjnych** w trzech obszarach priorytetowych:

Założenie 3: Odrabianie zaległości rozwojowych

- Infrastruktury dla wzrostu zrównoważonego,
- innowacyjności dla wzrostu inteligentnego oraz
- aktywności dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Priorytety gminne w zakresie odrabiania zaległości rozwojowych zostaną zidentyfikowane na podstawie analizy zasobów technicznych i infrastrukturalnych gminy oraz potrzeb społecznych. Szczegółnej analizie poddane zostaną obszary, które są główną barierą wzrostu oraz wymagają interwencji zgodnie z **Zaleceniami** Rady UE skierowanymi do Polski, a ujętymi w KPR 2015/2016, w tym:

- Zmniejszenie bezrobocia wśród osób młodych (do 25. roku życia)
- Zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy poprzez zapewnienie powszechności wychowania przedszkolnego; zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3; wspieranie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy
- Podwyższenie wieku dezaktywizacji zawodowej (osób w wieku 50 lat i więcej)
- Nasilenie działań na rzecz zwiększenia szans starszych pracowników na zatrudnienie (osób w wieku 45 lat i więcej)
- Zwalczanie segmentacji rynku pracy przez zwiększenie wysiłków na rzecz zapewnienia łatwiejszego przechodzenia z zatrudnienia na czas określony do stałego zatrudnienia
- Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie w celu dostosowania podaży umiejętności do popytu na nie,
- Lepsze dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy, zwiększenie dostępności programów przyuczania do zawodu i uczenia się poprzez praktykę oraz zacieśnianie współpracy między szkołami a pracodawcami,
- Poprawa efektywności energetycznej oraz wzrost energii odnawialnej w gminie.

Strategia budowy przewag konkurencyjnych Biesiekierza będzie oparta na wykorzystaniu istniejących zasobów i potencjałów, w tym lokalizacji, planowanych inwestycji, otoczenia gospodarczego oraz aktywności społecznej.

Gmina Biesiekierz w całości przejmuje zintegrowane podejście do rozwoju, zgodnie z zawartymi w KPR 2015/2016 postulatami *Rocznej Analizy Wzrostu Gospodarczego na 2015 r.*, dotyczącymi oparcia polityki gospodarczej i społecznej UE w 2015 r. na trzech filarach:

- skoordynowanych działaniach stymulujących wzrost inwestycji,
- odnowionym zobowiązaniu do reform strukturalnych oraz
- odpowiedzialnej polityce budżetowej.

W związku z opracowaniem strategii wprowadza się pojęcie **polityki rozwoju**, jako sumy skoordynowanych, zawartych w dokumentach strategicznych, gminnych programach sektorowych oraz planie finansowym działań, skoncentrowanych na osiągnięciu celów. Nieodłącznym elementem gminnej polityki rozwoju jest wyodrębniona na potrzeby wzrostu odpowiedzialna **polityka budżetowa**, obecna na każdym etapie planowania, realizacji i ewaluacji działań prorozwojowych. Jednym z głównych obszarów aktywności polityki budżetowej jest ustalanie priorytetów planowanych do realizacji działań wg kryteriów:

- finansowej zdolności realizacji, w szczególności udziale w montażu finansowym środków bezzwrotnych UE lub innych programów dotacyjnych,
- efektywności ekonomicznej,

Kolejnym obszarem aktywności polityki budżetowej będą efektywne i odpowiedzialne **działania związane z podatkami lokalnymi**. W tym zakresie należy zwiększyć rolę podatków lokalnych jako bodziec aktywności społecznej, partycypacji w procesach tworzenia i stanowienia prawa lokalnego oraz generator oddolnych inicjatyw społecznych. Ze względu na specyficzną lokalizację Gminy Biesiekierz w bezpośrednim sąsiedztwie silnego ośrodka gospodarczego oraz ruchu tranzytowego i turystycznego, podatki lokalne są jednym z głównych potencjalnych narzędzi rozwoju. Uzasadnienie i rodzaj działań polityki podatkowej wynika z analiz znajdujących się w dalszej części Strategii.

Założenie 4: Wzrost znaczenia podatków lokalnych jako efektywnego narzędzia rozwoju lokalnego

Założenie 5: Struktura organizacyjna jako narzędzie polityki rozwoju i polityki budżetowej

Ze względu na rolę polityki budżetowej, jednym z działań strategicznych jest dostosowanie struktury organizacyjnej urzędu gminy do nowej roli działu finansów.

2.2.2 Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020 Umowa Partnerstwa (UP)

Jednym z głównych narzędzi realizacji unijnej i krajowej strategii wzrostu, a zarazem źródłem finansowania inwestycji zapewniających dynamiczny, trwały i zrównoważony rozwój są **fundusze europejskie**. Dokumentem określającym zasady interwencji ww. funduszy w Polsce jest Umowa Partnerstwa, której instrumentami realizacji są **krajowe i regionalne programy operacyjne**.

Ze względu na fakt, iż Strategia Rozwoju Gminy Biesiekierz na lata 2015 – 2020 jest spójnym ogniwem krajowego i unijnego wzrostu, skupiającym się przy realizacji działań rozwojowych na efektywnym wykorzystaniu funduszy europejskich i innych

instrumentów finansowych UE, przyjmuje się unijny układ celów, koncentrując się na priorytetach wynikających ze specyfiki gminy Biesiekierz, w tym:

- Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjnych i komunikacyjnych
- Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
- Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
- Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
- Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
- Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
- Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
- Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej

W związku z brakiem narzędzi do osiągnięcia części celów, w szczególności dotyczących sektora małych i średnich przedsiębiorstw, gmina dokona starań, aby podejmowane działania były wielopłaszczyznowe i przynosiły zmiany również w obszarach nierealizowanych bezpośrednio, tj.:

Założenie 6: Podejmowanie działań wielopłaszczyznowych

- Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji
- Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury
- Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

Priorytety w realizacji celów zostaną określone w module 3 strategii i będą wynikały z analizy potrzeb.

2.2.3 Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie **Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski**. ŚSRK stanowi odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Strategia zwraca uwagę na wymiar terytorialny podejmowanych działań, wzmocnienie i lepsze wykorzystanie potencjałów regionalnych, podnosząc tym samym znaczenie samorządu terytorialnego i innych podmiotów na poziomie samorządowym w dynamizacji rozwoju. Zgodnie z ideą ŚSRK, akcenty strategiczne gminy Biesiekierz zostaną położone na wzmocnianie potencjałów, a nie tylko na alokację środków i działań bezpośrednio w dziedzinie, w których występują największe deficyty.

Założenie 7: Wzmacnianie i wykorzystywanie potencjałów

Podejście to jest uzupełnieniem **Założenia 3.**, tj. odrabiania zaległości rozwojowych i skutkuje spójnością gminnej polityki rozwoju z politykami wyższego rzędu oraz gwarantuje długofalowy rozwój gminy. Podejście to potwierdza również wskazaną w punkcie powyżej koncentrację na celach, które wynikają ze specyfiki gminy Biesiekierz, nie rozwijając wszystkich obszarów istotnych z samego faktu funkcjonowania samorządu, lecz tych, w których powinny zostać podjęte działania wzmocniające i przyspieszające procesy rozwojowe (w tym niezbędne zmiany strukturalne) w ciągu najbliższych lat.

2.2.4 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wskazuje zakres terytorialnego wpływu interwencji realizowanych w ramach różnych polityk publicznych. Przedstawia ona kluczowe dla rozwoju regionalnego wyzwania oraz zarysowuje cele rozwojowe w odniesieniu do różnego rodzaju obszarów, uwzględniając funkcje przez nie pełnione, występujące potencjały oraz bariery. Formalnie KSRR jest jedną z 9 strategii zintegrowanych, która realizuje cele rozwoju kraju nakreślone w Strategii Rozwoju Kraju 2020. Stanowi również punkt odniesienia dla pozostałych ośmiu strategii sektorowych.

Polityka rozwoju Gminy Biesiekierz w pełni wpisuje się w wizję rozwoju regionalnego zawartą w KSRR, w szczególności w aspekcie roli władz publicznych, która ewaluować będzie od zarządzania środkami unijnymi do kierowania procesami rozwoju oraz aktywnego zarządzania polityką rozwoju. Aktywne zarządzanie ma na celu zwiększenie odpowiedzialności za decyzje podejmowane w zakresie rozwoju oraz stworzenie warunków sprzyjających współpracy między samorządem a szeroką gamą partnerów zaangażowanych w rozwój, w tym społeczności lokalnej. Prowadzić to będzie do większej identyfikacji społeczności z celami rozwojowymi, a w konsekwencji do rozwoju kapitału społecznego oraz kształtowania tożsamości lokalnej. Po raz kolejny spójność strategii gminnej w pełni odzwierciedla główną ideę nowej polityki rozwoju gminy skupiającej się na efektywnym wykorzystaniu funduszy europejskich i innych instrumentów finansowych UE oraz zasobów własnych - do tych należy dotychczas nieangażowany kapitał społeczny.

KSRR zwraca również uwagę na rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych i zwiększanie spójności wewnątrzregionalnej poprzez budowanie i rozwijanie powiązań

funkcjonalnych z obszarami o największych potencjałach rozwojowych (najczęściej silnie zurbanizowanymi). Związki te dotyczą nie tylko powiązań transportowych, lecz również gospodarczych, naukowych, społecznych, kulturalnych i instytucjonalnych.

Gmina Biesiekierz, zgodnie z przytoczoną rekomendacją KSRR w nowej polityce rozwoju, zbuduje i będzie stale rozwijać potencjał bezpośredniego sąsiedztwa z miastem Koszalin, stanowiącym centrum gospodarcze podregionu koszalińskiego w województwie zachodniopomorskim oraz potencjał wynikający z bezpośredniego przebiegu przez gminę drogi krajowej S6 i planowanej S11. Podejście to zgodne jest z **Założeniem 7.** strategii, tj. wzmocnieniem potencjałów.

2.2.5 Strategia rozwoju Polski Zachodniej 2020 i Strategia Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020

Gmina Biesiekierz zlokalizowana jest w Województwie Zachodniopomorskim. Obszar ten jest niezwykle zróżnicowany w kategorii potencjałów oraz determinantów rozwoju. Zgodnie mówią o tym obie tytułowe strategie: Strategia Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020, stanowiąca plan rozwoju jednego z kluczowych makroregionów w Polsce, obejmującego województwa: dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie, oraz Strategia Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 obejmująca region zachodniopomorski.

Z przeprowadzonej diagnozy i analizy trendów rozwojowych Strategii Rozwoju Polski Zachodniej, makroregion obejmujący województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się wysokim potencjałem do dynamicznego rozwoju. Wpływa na to jego położenie na szlaku łączącym Europę Środkową z Zachodnią, Południową i Skandynawią, a także atuty związane z wysokim potencjałem do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. W związku z powyższym Polska Zachodnia charakteryzuje się dużą atrakcyjnością inwestycyjną.

Strategia Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 potwierdza występowanie tych potencjałów, wskazując dodatkowo bardzo ważny zasób, jakim jest środowisko naturalne. Charakterystyczną cechą województwa zachodniopomorskiego jest obfitość wód śródlądowych, lasów, obszarów chronionych, jak również Morze Bałtyckie stanowiące od północy naturalną granicę województwa.

Wskazane powyżej potencjały, pozwoliły zdefiniować wizję rozwoju regionu zachodniopomorskiego jako ważnego ośrodka wymiany gospodarczej, kulturalnej i naukowej o dobrej dostępności komunikacyjnej. Dzięki swojemu korzystnemu położeniu, województwo odgrywać będzie rolę ważnego ośrodka wymiany gospodarczej, kulturalnej i naukowej o dobrej dostępności komunikacyjnej.

Strategie wskazują kierunki rozwoju poprzez wykorzystanie zespołu portowego Szczecin-Świnoujście, wzrost znaczenia nowoczesnych sektorów gospodarki, istotną rolę ośrodków akademickich Szczecina i Koszalina, rozbudowę sieci teleinformatycznych i upowszechnienie nowoczesnych technik informacyjnych. W województwie zostaną

zlokalizowane inwestycje związane z dziedzinami wysokiej techniki, powodujące wzrost wydajności, mobilności siły roboczej i miejsc pracy.

Obszary wiejskie staną się miejscem produktywnego zamieszkania i wypoczynku dla mieszkańców większych miast. Rozwinie się turystyka, a województwo stanie się zapleczem weekendowym dla Berlina i sąsiednich regionów. Pojezierza wykorzystają swoją szansę i staną się doskonałym miejscem uprawiania turystyki kwalifikowanej i ekoturystyki.

Jak wskazują obie strategie, priorytety rozwoju województwa zachodniopomorskiego oparte są w dużej mierze na walorach, które nie występują w gminie Biesiekierz. W związku z powyższym, zgodnie z **Założeniem 7.** (Wzmacnianie potencjałów) należy zidentyfikować istniejące i wspólne zasoby oraz wykorzystać je bezpośrednio lub jako działania komplementarne z wojewódzkimi. Do potencjałów tych należy m.in. bezpośrednie sąsiedztwo z miastem Koszalin oraz korzystny układ komunikacyjny wynikający z przebiegu drogi krajowej S6, istotny tak w skali lokalnej, regionalnej, jak i krajowej.

2.3 Spójność strategii z gminnymi programami sektorowymi.

Nowa strategia rozwoju gminy Biesiekierz, poza wymienionymi założeniami do rozwoju, koncentracji na osiąganiu celów oraz wykorzystaniu istniejących instrumentów finansowych zawiera również warunek podejmowania działań skoordynowanych, skoncentrowanych na osiąganiu założonych celów.

Koordynacja działań zgodnie z wcześniejszymi założeniami odbywa się na m.in. poziomie:

- finansowym (obecna na każdym etapie planowania, realizacji i ewaluacji działań prorozwojowych polityka budżetowa, której zadaniem jest m.in. ustalanie priorytetów planowanych do realizacji działań wg kryteriów finansowej zdolności realizacji w szczególności udziale w montażu finansowym środków bezzwrotnych UE lub innych programów dotacyjnych oraz efektywności ekonomicznej) oraz
- organizacyjnym (Założenie 5: Struktura organizacyjna jako narzędzie polityki rozwoju i polityki budżetowej)

Niezwykle ważna jest jednakże koordynacja na poziomie planistycznym, w postaci spójnego włączenia do polityki rozwoju działań sektorowych. Działania te powinny być zaplanowane w strategicznych dokumentach sektorowych, powiązanych ze strategią rozwoju, celami oraz rezultatami. Dokumenty te wspólnie stanowią system realizacji gminnej polityki rozwoju.

2.3.1 Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Biesiekierz na lata 2007 – 2015

Przyjęty Uchwałą Nr X/78/07 Rady Gminy Biesiekierz z dnia 21 września 2007 dokument obejmuje okres do roku 2015 i wymaga aktualizacji. W obecnym dokumencie jako główny problem wskazano istnienie wysokiego poziomu bezrobocia, który uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy,

pogłębiając obszary ubóstwa i prowadząc do wykluczenia i marginalizowania znacznej grupy mieszkańców. Niezależnie zatem od czasookresu strategii, problem ten wciąż jest wiodącym i zgodnie z celami określonymi zarówno na poziomie europejskim, jak i krajowym, należy podjąć działania związane ze zmniejszaniem bezrobocia również na poziomie lokalnym. Działania te powinny uwzględniać identyfikację i wykorzystanie istniejących potencjałów rozwoju gminy Biesiekierz, w tym współpracę z instytucjami rynku pracy i otoczenia biznesu w Koszalinie.

W obecnej strategii zawarto cele:

- budowy systemu wsparcia osób bezrobotnych i potrzebujących pracy,
- tworzenia warunków sprzyjających umocowaniu instytucji rodziny,
- rozwijania zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych,
- budowy zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy,
- wzmacniania lokalnej społeczności w samodzielnym rozwiązywaniu własnych problemów.

Wyżej wymienione cele, w związku z aktualizacją strategii, ulegną weryfikacji i dostosowaniu do zmienionej sytuacji społecznej i gospodarczej. Strategia powinna także zostać dostosowana do przyjętego Systemu realizacji polityki rozwoju i założeń, w tym **Założenia 6**. (Podejmowanie działań wielopłaszczyznowych).

2.3.2 Program ochrony środowiska dla Gminy Biesiekierz na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Dokument wynika wprost z ustawy Prawo Ochrony Środowiska, nie mniej jednak zakres programu oraz istotność działań powoduje, iż jest to jeden z głównych sektorowych dokumentów strategicznych w gminie.

Dokument identyfikuje istniejące zagrożenia środowiskowe oraz wyznacza cele w obszarach wymagających interwencji. Do obszarów tych należą:

- Poprawa jakości ochrony środowiska i bezpieczeństwa energetycznego dla ochrony zdrowia mieszkańców (Cel 1). Obszar ten obejmuje gospodarkę wodną, powietrze, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne
- Poprawa gospodarki odpadami (Cel 2)
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych (Cel 3). Obszar ten obejmuje ochronę powierzchni ziemi oraz racjonalizację użytkowania surowców
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego (Cel 4)
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych (Cel 5)
- Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska (Cel 6)
- Edukacja ekologiczna i poprawa świadomości ekologicznej (Cel 7)

Wyżej wymienione cele, w związku z aktualizacją strategii, ulegną weryfikacji i dostosowaniu do zmienionej sytuacji społecznej i gospodarczej oraz dotychczasowej realizacji działań i osiągnięciu założonych celów. Strategia powinna także zostać dostosowana do przyjętego Systemu realizacji polityki i założeń rozwoju.

2.3.3 Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Biesiekierz

Opracowany w 2015 r. Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) to strategiczny dokument dla gminy, mający wpływ na lokalną gospodarkę ekologiczną i energetyczną. Potrzeba sporządzenia i realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej wynika ze zobowiązań, określonych w ratyfikowanym przez Polskę Protokole z Kioto oraz w pakiecie klimatyczno-energetycznym, przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku, Założeń Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN) przyjętych przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 roku.

Głównym zadaniem planu jest analiza gospodarki energetycznej i tych sektorów, które są odpowiedzialne za emisję gazów cieplarnianych oraz promowanie i wdrażanie rozwiązań, w celu redukcji tej emisji.

Zgodnie z PGN, główne źródła zanieczyszczeń powietrza to:

- komunikacja i transport (71% emisji CO₂),
- budownictwo mieszkaniowe (23,5% emisji CO₂),
- budownictwo użyteczności publicznej,
- budownictwo pozostałe,
- oświetlenie ulic.

Obszary te stanowią zatem główne pola interwencji objęte PGN. Skala finansowa działań, służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń powietrza, wykracza jednak poza możliwości gminy (organizacyjne, czasowe i finansowe). W związku z powyższym wyznaczono finansowy pułap możliwości redukcyjnych, przyjmując do wyboru działań kryterium w postaci ekonomicznego wskaźnika **jednostkowego kosztu efektu (JKE)**, będącego ilorazem całkowitych kosztów poniesionych na realizację działania i wartości redukcji emisji CO₂ w Mg. Podejście to zgodne jest z założeniem Polityki budżetowej gminy ustalającym priorytety planowanych do realizacji działań wg m.in. kryterium efektywności ekonomicznej.

2.3.4 Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Biesiekierz na lata 2007 – 2032

Program stanowi jeden z komponentów prośrodowiskowej polityki gminy, a jego celem jest oczyszczenie terenu gminy z azbestu oraz wyrobów zawierających azbest. Efekty powiązane to wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy oraz pomoc mieszkańcom w realizacji kosztownej wymiany technologii azbestowych z gospodarstw domowych. Gmina zakłada całkowitą realizację celów do roku 2032. Z inwentaryzacji przeprowadzonej w roku 2007 wynika, iż 100% azbestu stanowią płyty cementowo-azbestowe, tj. pokrycia dachów. Postawiony w programie cel całkowitej likwidacji 1533,7 Mg azbestu stanowi zadanie realizujące w całości Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami.

2.3.5 Plan gospodarki odpadami dla Gminy Biesiekierz na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Istniejący dokument stanowił niezwykle ważne ogniwo, identyfikując i przeciwdziałając zagrożeniom stanowiącym bariery rozwojowe. Ze względu jednakże na:

- okres ważności dokumentu,
- dotychczasowy stan wdrażania, w tym osiągnięcie zakładanych celów,
- zmianę polityki gospodarowania odpadami, wynikającą z ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Plan gospodarki odpadami dla Gminy Biesiekierz na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017 nie będzie odgrywał roli w Systemie realizacji polityki rozwoju. Nie mniej jednak dotychczasowy dokument zawiera również analizę zagrożeń odpadami w aspekcie występowania czynników niezależnych i sprzyjających zanieczyszczeniom. Fakt występowania tych zagrożeń należy uwzględnić w gminnych programach sektorowych (m.in. Programie Ochrony Środowiska).

Do zagrożeń tych należą:

- wysoka wrażliwość środowiska na degradację ze strony czynników antropogenicznych uwarunkowana budową geologiczną obszaru gminy,
- występowanie znacznych obszarów gruntów przepuszczalnych poza dnami dolin, powodujące łatwość infiltracji w tych strefach zasilania wód podziemnych wodami opadowymi, co czyni środowisko gruntowo-wodne bardzo wrażliwym na zanieczyszczenia,
- duże prawdopodobieństwo występowania powodzi w dolinie Rzeki Radwi,
- mała ilość wytwarzanych odpadów, przy równoczesnym ich szerokim asortymencie,
- wyrobiska poeksploatacyjne i zwałowiska sprzyjające powstawaniu nielegalnych wysypisk śmieci.

2.3.6 Program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2016.

Roczny program współpracy Gminy Biesiekierz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego na rok 2016 jest podstawowym dokumentem określającym zasady współpracy pomiędzy Gminą Biesiekierz a działającymi na jej terenie organizacjami pozarządowymi. Wyznacza on także priorytetowe zadania publiczne, które mogą być zrealizowane we współpracy lub przez organizację pozarządową.

Ze względu na wzrost znaczenia sektora społecznego w życiu publicznym, jak również realna możliwość współtworzenia aktów prawa miejscowego oraz wpływu na realizację zadań publicznych, roczny program współpracy należy traktować jako krótkookresowy dokument strategiczny uzupełniający strategię rozwoju.

Należy jednakże doprowadzić do sytuacji, w której organizacje pozarządowe i samorząd gminny będą równoprawnymi partnerami. Zgodnie z zasadą **win-win** jest to sytuacja, w której obie strony zyskują, dając w efekcie również pozytywne rozwiązania.

Aby to uzyskać po stronie gminy, należy zdiagnozować i rozszerzyć obszary możliwe do realizacji przez organizacje pozarządowe (m.in. na etapie tworzenia programu współpracy), a po stronie sektora społecznego dokonać diagnozy potencjału organizacyjnego i finansowego organizacji pozarządowych oraz wdrożyć mechanizm kierunkowego i celowego (zgodnego z gminną polityką rozwoju) planowania i realizowania inicjatyw lokalnych.

Ze względu na fakt, iż w gminie działa niewiele organizacji, są one zróżnicowane tematycznie, jak również brakuje dobrych praktyk i aktywności we współpracy samorządu z organizacjami społecznymi, zasadnym jest wdrożenie wspólnej inicjatywy **Banku inicjatyw społecznych**. Inicjatywa ta jest pomysłem obecnego wójta gminy Biesiekierz i przenosi najlepsze idee współpracy międzysektorowej.

2.3.7 Wieloletnia prognoza finansowa.

Zgodnie z Ustawą o finansach publicznych Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego określa kwoty wydatków bieżących i majątkowych na planowane i realizowane przedsięwzięcia w umowach o partnerstwie publiczno-prywatnym oraz wieloletnich programach, projektach lub zadaniach związanych z programami finansowanymi z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) oraz innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych i niepodlegających zwrotowi.

W aspekcie strategii WPF jest dokumentem, który stanowi finansową stronę realizacji zadań rozwojowych i zajmuje istotne miejsce w systemie wdrażania strategii.

Jednocześnie WPF jest dokumentem możliwym do zmiany i dostosowania do potrzeb realizacji projektów. Zmiana wymaga jednakże uchwały Rady Gminy.

2.3.8 Plan zagospodarowania przestrzennego.

Jednym z najważniejszych dokumentów planistycznych, stanowiących ramę dla realizacji większości działań rozwojowych są plany zagospodarowania przestrzennego oraz studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W gminie obowiązują dokumenty:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęty Uchwałą Nr XLV/251/14 Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 27 sierpnia 2014 r., zaktualizowane Uchwałą Nr XIII/99/15 Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 22 października 2015 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Biesiekierz w obrębach: Parsowo, Świemino, Kraśnik Koszaliński, Warnino z przeznaczeniem terenów pod lokalizację farmy elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną i strefami oddziaływania przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/263/14 Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 24 października 2014 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obiektów handlowych o powierzchni handlowej sprzedaży powyżej 2000 m² wraz z towarzyszącymi

- objektami oraz infrastrukturą niezbędną do prawidłowej realizacji funkcji przeznaczenia podstawowego w Gminie Biesiekierz przyjęty Uchwałą Nr XXV/155/13 Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 22 lutego 2013 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Biesiekierz dla zespołu elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną – obszary Kraśnik Koszaliński i Warnino przyjęty Uchwałą Nr XLVI/352/10 Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 27 września 2010 r.
  - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w gminie Biesiekierz pod nazwą „Gazociąg wysokiego ciśnienia” przyjęty Uchwałą Nr XLIII/331/10 Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 7 czerwca 2010 r.
  - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Biesiekierz w obrębie Stare Bielice przyjęty Uchwałą Nr XXIII/178/08 Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 29 października 2008 r.
  - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla zespołu elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną niezbędną dla prawidłowej realizacji funkcji przeznaczenia podstawowego w okolicy miejscowości Parnowo w gminie Biesiekierz przyjęty Uchwałą Nr XI/91/07 Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 30 października 2007 r.

2.4 Inne uwarunkowania rozwoju

2.4.1 Ustawa o samorządzie gminnym

Gmina Biesiekierz jest samorządową osobą prawną, działającą na podstawie Ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. 2001 nr 142 poz. 1591 ze zm.). Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Podstawowym zadaniem własnym gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, obejmując szeroki obszar działań wymienionych w art. 7 ust. 1 Ustawy.

W związku z powyższym wszelkie działania gminy dotyczą zamkniętego katalogu i nie ma prawnej możliwości wydatkowania środków na cele inne, niż wymienione w Ustawie.

2.4.2 Statut Gminy Biesiekierz

Przyjęty Uchwałą Rady Gminy Biesiekierz Nr IV/34/03 1 marca 2003 r. i publikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego Nr 49 Poz. 813-814 dokument określa ustrój gminy oraz organizację wewnętrzną i tryb pracy organów gminy. Dokument zawiera również wykazy gminnych jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych. Jednostki te zostaną włączone do Systemu realizacji Strategii.

2.4.3 Ustawa o finansach publicznych

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. 2009 Nr 157 poz. 1240) jest podstawowym aktem prawnym regulującym zasady funkcjonowania jednostek sektora finansów publicznych w zakresie gospodarki finansowej. Zgodnie z art. 44 Ustawy, wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w:

- ustawie budżetowej,
- uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego,
- planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

Wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Poza wieloma innymi jeszcze ograniczeniami, wymienione powyżej wydają się najważniejsze z punktu widzenia **Polityki rozwoju**. W sposób szczególny wpisuje się tu **Polityka budżetowa**, której jednym z głównych obszarów aktywności jest ustalanie priorytetów planowanych do realizacji działań wg kryteriów finansowej zdolności realizacji oraz efektywności ekonomicznej.

2.4.4 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

W dniu 28 marca 2014 r. 19 gmin z terenu powiatu kołobrzeskiego, białogardzkiego oraz koszalińskiego i miasto Koszalin podpisało porozumienie międzygminne, którego celem było udokumentowanie chęci współpracy jednostek samorządu terytorialnego służącej realizacji ZIT. Z terenu powiatu koszalińskiego porozumienie podpisały: Gmina Będzino, Gmina Biesiekierz, Gmina Bobolice, Gmina Manowo, Gmina Mielno, Gmina i Miasto Polanów, Gmina i Miasto Sianów, Gmina Świeszyno.

Konsekwencją dalszych działań było utworzenie „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego”, która powstała w listopadzie 2014 r. Strategia jest wciąż uzgadniana i nie stanowi wiążącego dokumentu, jednak gmina Biesiekierz, poprzez partnerstwo w ramach ZIT, będzie realizować cel rozwoju zintegrowanej infrastruktury transportowej, poprzez modernizację dróg kołowych i ich integrację z drogą S6 i S11.

Partnerstwo ZIT posiada ustalony budżet wynoszący po stronie dotacji 40 mln euro.

2.4.5 Droga S6 i S11

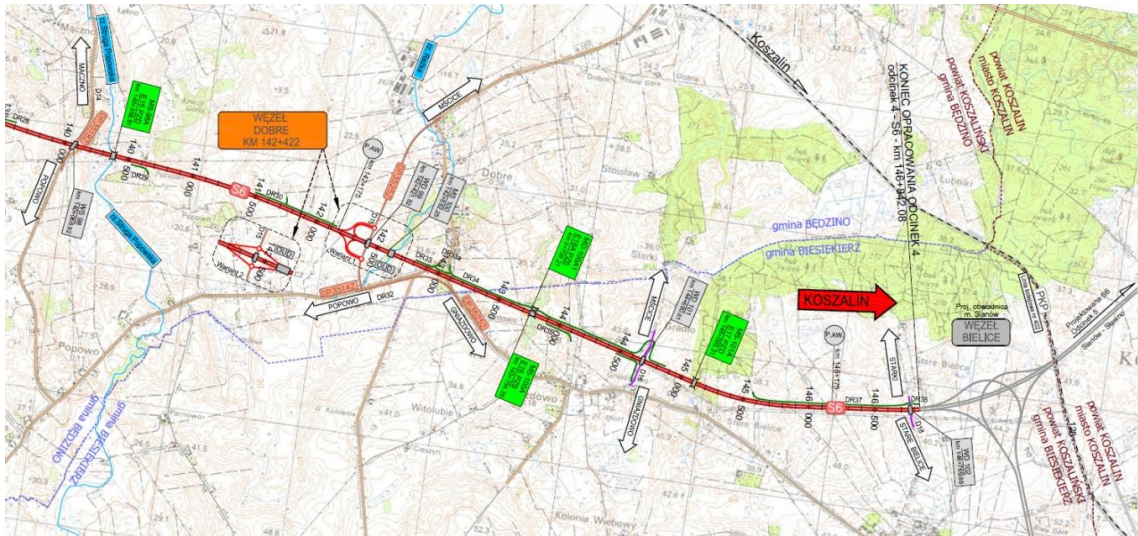
W latach 2015 – 2019 Biesiekierz czeka jedno z największych inwestycji drogowych, realizowanych na terenie gminy. Budowę drogi ekspresowej S6 oraz S11

Droga krajowa nr 6 jest najważniejszą trasą drogową Pomorza i należy do najważniejszych ogniw krajowego systemu komunikacyjnego. Łączy największe miasta Polski Północnej: Szczecin, Gdańsk, Gdynię, Słupsk, Koszalin. Stanowi połączenie drogowe polskich portów morskich, od Świnoujścia i Szczecina, do portów Trójmiasta. Od niej odchodzą na północ drogi obsługujące tereny turystyczne. Stanowi ona także część korytarza transportowego, łączącego obwód Kaliningradzki z Europą Zachodnią oraz połączenie na Litwę – do Kowna i Wilna.

2.4.5.1 Odcinek Ustronie Morskie – Koszalin

Droga ekspresowa S6 na odcinku o długości 24,2 km od węzła Ustronie Morskie (bez węzła) do początku obwodnicy Koszalina i Sianowa wybudowana będzie w przekroju dwujezdniowym, po 2 pasy ruchu na każdej jezdni. Dostępność do drogi będzie jedynie na węzłach drogowych, natomiast ruch lokalny będzie się odbywać za pomocą dróg zbiorczych oraz bezkolizyjnych przejazdów drogowych z jednej strony drogi na drugą (bez połączenia z drogą ekspresowa).

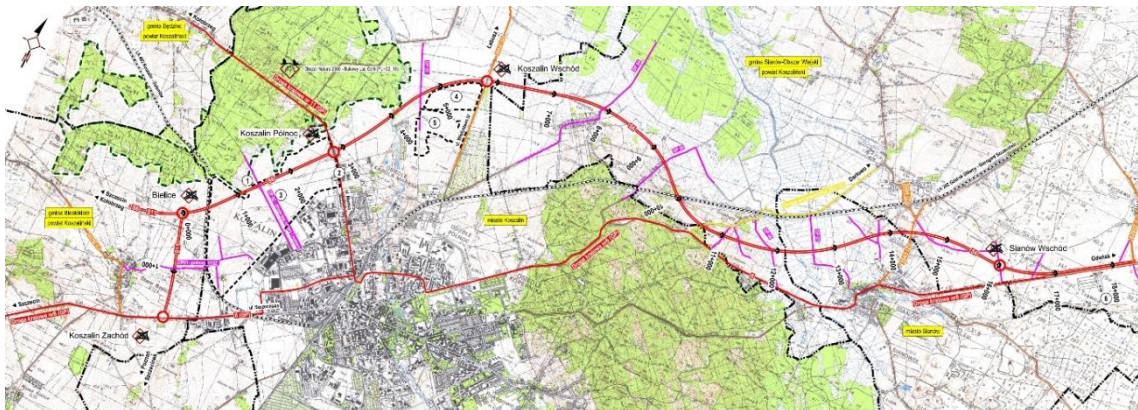
Nowa droga przecina gminę Biesiekierz i prowadzi na całym odcinku w nowym śladzie, kończąc się na początku obwodnicy Koszalina i Sianowa (tzw. odcinek czwarty).

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

2.4.5.2 Obwodnica Koszalina i Sianowa

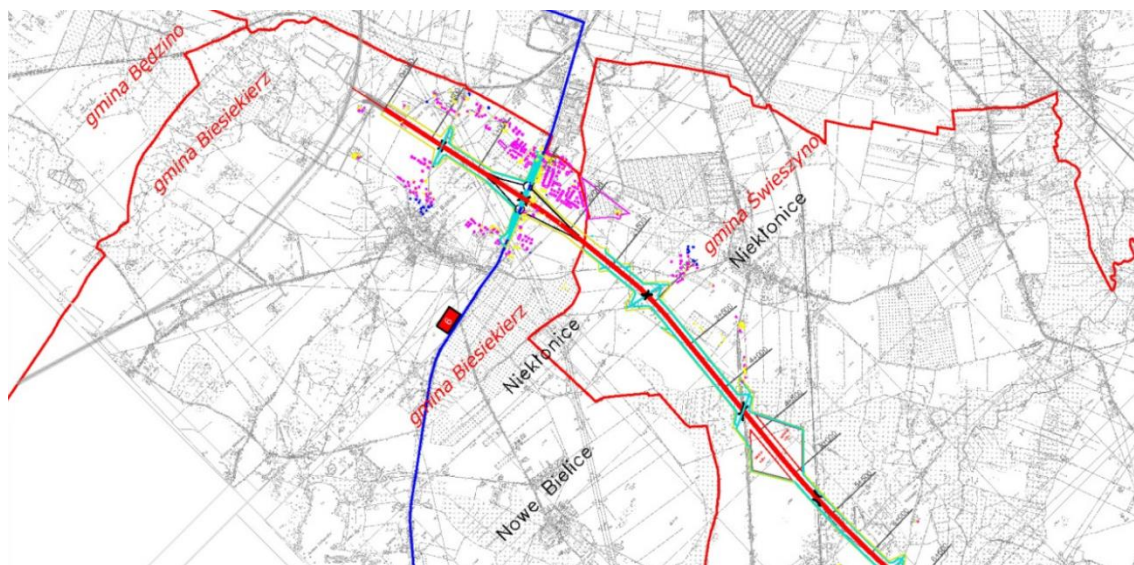
Obwodnica Koszalina i Sianowa na S-6 wraz z odcinkiem S-11 od węzła „Koszalin” do węzła „Bielice” przebiegać będzie w całości po nowym śladzie i bez wykorzystania istniejącego układu drogowego. Obwodnica omija Koszalin i Sianów od północy. W ramach inwestycji powstanie również odcinek drogi S11 od istniejącej DK nr 6 (węzeł Koszalin Zachód) do obwodnicy Koszalina i Sianowa (węzeł Bielice). Włączenie w istniejącą DK nr 6 będzie zlokalizowane w rejonie miejscowości Karnieszewice.

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

2.4.5.3 S11 Koszalin - Obwodnica Szczecinka

Droga S-11 połączy środkowe wybrzeże Bałtyku z Górnym Śląskiem. Odcinek od Koszalina do Szczecinka będzie zaczynał się na węzle Koszalin z drogą ekspresową S6, natomiast kończyła na włączeniu w projektowaną obwodnicę Szczecinka.

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Wskazane wyżej inwestycje stanowią bardzo ważne rozwiązania komunikacyjne dla kraju, regionu oraz skomunikowanych gmin. Zgodnie z **Założeniem 7.: Wzmacnianie i wykorzystywanie potencjałów** polityka rozwoju gminy powinna identyfikować i wykorzystywać potencjały rozwoju. Do takich z pewnością należy infrastruktura drogowa i dobre skomunikowanie. Zgodnie z raportem „**Klimat inwestycyjny w Polsce**” z badania zrealizowanego przez TNS Pentor na zlecenie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, potencjalni inwestorzy bardzo wysoko oceniają kryterium „Stan infrastruktury”, plasując na piątym miejscu przy 19 kryteriach łącznie.

Ważnym również wydaje się fakt realizacji inwestycji na terenie gminy Biesiekierz. Inwestycje drogowe o tak znacznym zasięgu i budżecie mogą wywołać wpływ na lokalną gospodarkę. Zgodnie jednakże z wnioskami zawartymi w opracowaniu *Wpływ budowy autostrad i dróg ekspresowych na rozwój społeczno-gospodarczy i terytorialny Polski*, wykonanym przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, autostrady i drogi ekspresowe w skali kraju dają dużą wartość dodaną i pozytywne efekty sieciowe, jednak w skali lokalnej są jedynie warunkiem koniecznym, ale niewystarczającym do szybkiego rozwoju gmin i powiatów.

Na poziomie lokalnym, gdzie oczekiwania związane z rozbudową infrastruktury są szczególnie wysokie, mógł wystąpić tzw. efekt korytarza. Zdecydowanie mniejszy niż oczekiwano był również tzw. efekt popytowy związany z samym okresem przeprowadzenia inwestycji (brak większej aktywizacji lokalnych przedsiębiorców, zarówno w charakterze podwykonawców, jak i w ramach szeroko pojętej działalności usługowej), a wydłużenie prac inwestycyjnych na wielu odcinkach spowodowało znaczące utrudnienia w ruchu lokalnym.

Istnieje ponadto obawa, iż nowa droga, przecinająca gminę w miejscowości Stare Bielice, stanie się z czasem naturalną granicą oddzielającą miasto Koszalin od gminy Biesiekierz, powodując proces włączenia części do miasta. Koszalin podobne procesy z sukcesem już podejmował.

W związku z powyższym należy podjąć działania mające na celu wykorzystanie potencjału, jaki niesie za sobą zarówno proces inwestycyjny, jak i nowy układ komunikacyjny.

2.4.5.4 Efekt korytarza

Opisaną powyżej obawę opartą na naturalnym „podzieleniu” gminy nowym przebiegiem drogi potwierdza występowanie tzw. efektu korytarza identyfikowanego przy okazji tak znacznych inwestycji. Efekt ten charakteryzuje zjawiska negatywne, rozpatrywane na trzech poziomach¹:

- Poziom regionalny związany z brakiem możliwości wykorzystywania przez gospodarki lokalnych pozytywnych efektów ekonomicznych wywołanych inwestycją. Istnienie takiego efektu wiąże się najczęściej z dużymi odstępami pomiędzy węzłami na autostradach i drogach ekspresowych. Problem może być także pojmowany jeszcze szerzej, gdy przyjmujemy, że samo **istnienie nowoczesnej drogi między dwoma dużymi ośrodkami skutkuje wzmocnieniem tych ostatnich przy jednoczesnym wymywaniu zasobów z obszaru pomiędzy nimi.**
- Poziom lokalny związany z samym istnieniem drogi w terenie, w tym przede wszystkim w trudnościach w sprawnej komunikacji pomiędzy rozdzielonymi obszarami. O wystąpieniu efektu decydują w tym wypadku nie tyle węzły drogowe, co przede wszystkim liczba i rozmieszczenie infrastruktury prostopadłej (drogi, kładki dla pieszych itd.). Ewentualne problemy tego typu ujawniają się od razu wraz z powstaniem trasy, a nawet jeszcze w trakcie jej budowy.
- Poziom dostępu (realnego, ale także wizualnego) do poszczególnych obiektów i nieruchomości położonych w bezpośrednim sąsiedztwie trasy. Ewentualne problemy wiążą się w tym wypadku z konkretnymi rozwiązaniami technicznymi, w tym przede wszystkim z budową ekranów akustycznych oraz dróg dojazdowych do posesji.

W związku z istniejącymi zagrożeniami należy dokonać wszelkich starań, by ich skutki minimalizować. Zgodnie z zaleceniami autorów opracowania, szeregu problemów można uniknąć poprzez współdziałanie na etapie projektowania (w tym przypadku nie znajduje to zastosowania) oraz sprawną komunikację z inwestorem, w tym skuteczną politykę informacyjną inwestora, kierowaną do społeczności lokalnej.

3 Moduł 2 – Część opisowa

Część opisowa stanowi Załącznik nr 4 do Strategii i zawiera m.in. ogólną charakterystykę gminy, statystykę wskaźników społecznych i gospodarczych, analizę wskaźników oraz wnioski z analiz, stanowiące podstawę do planowania strategicznego, tj. określania potencjałów oraz barier rozwoju.

Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski z analizy.

---

¹ „Wpływ budowy autostrad i dróg ekspresowych na rozwój społeczno-gospodarczy i terytorialny Polski”; Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego; Warszawa; Sierpień 2013

a) Społeczeństwo lokalne.

- Na terenie Gminy Biesiekierz od roku 2010 utrzymuje się trend związany z przyrostem ogólnej liczby mieszkańców. W badanym okresie liczba ludności wzrosła o 470 osób (7,8 %).
- Gęstość zaludnienia w roku 2014 wyniosła 56 osób na 1 km². Gęstość zaludnienia wśród gmin powiatu koszalińskiego przyjmuje różne wartości, od 23 osób/km² w gminie Polanów do 61 osób/km² w gminie Sianów. Średnio w powiecie koszalińskim wskaźnik ten wynosi 40 osób/km², w województwie zachodniopomorskim 75 osób/km², w Polsce 123 osoby/km².
- Trend związany z ogólnym przyrostem liczby mieszkańców jest związany z dodatnim przyrostem naturalnym. Średnio w latach 2010 – 2014 przyrost naturalny wyniósł 1,68, największą wartość wykazuje rok 2014, bo aż 3,0 - najmniejszą 2011 - 0,5. W roku 2014 w województwie zachodniopomorskim wyniósł on -0,4, a w skali kraju 0.
- Współczynnik feminizacji w latach 2010 - 2014 wyniósł średnio 99 – 100. Oznacza to, że struktura płciowa mieszkańców jest wyjątkowo zbilansowana i korzystna.
- Struktura wiekowa mieszkańców w podziale na ekonomiczne grupy wieku wskazuje, że występuje tu znacznie korzystniejsza sytuacja w odniesieniu do danych dla województwa i kraju. Udział osób młodych w ogólnej liczbie 19,5%, w wieku produkcyjnym 66,5%, udział osób starszych 14,0%.
- Udział ludności młodej z roku na rok maleje (starzenie się społeczeństwa).
- Spadek liczby zawieranych związków małżeńskich.

b) Zmiany rozmieszczenia ludności

- Największe pod względem liczby mieszkańców są miejscowości Stare Bielice (1774), Biesiekierz (983) i Nowe Bielice (956).
- Największy wzrost liczby mieszkańców w stosunku do roku bazowego wykazują miejscowości Stare Bielice (+510), Nowe Bielice (+249) i Parnowo (+77). W małych miejscowościach, takich jak Rutkowo, Starki, Nosowo, Parnówko panuje stagnacja pod względem zmian liczby ludności.

- Miejscowość Biesiekierz, która jest druga pod względem liczby mieszkańców, jest jednocześnie jedyną miejscowością, gdzie na przestrzeni ostatnich pięciu lat ujawnia się wyraźne zjawisko ubytku liczby mieszkańców (-93).
- Dodatkowo saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych (niewielką liczbę wyjazdów mieszkańców za granicę).

c) Bezrobocie

- Stopień aktywności zawodowej mieszkańców wyrażony jako liczba zatrudnionych na 1000 mieszkańców jest dużo niższy od statystyki na poziomie województwa i kraju (znaczny spadek liczby osób pracujących).
- W sytuacji bezrobocia występuje stagnacja. Liczba osób bezrobotnych na przestrzeni pięciu lat obniżyła się o 4 osoby.
- Bezrobocie dotyka głównie osoby młode (w wieku 25 – 34 lat) i kobiety.
- Większość osób bezrobotnych to osoby z niskim wykształceniem – gimnazjalnym i zasadniczym.
- Osoby z wykształceniem wyższym mają coraz większe problemy ze znalezieniem pracy.
- Najwięcej mieszkańców znajduje pracę w ciągu od 6 do 12 miesięcy i powyżej 24 miesięcy (długotrwałe bezrobocie).

d) Edukacja

- Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową – 0%, w roku następnym będzie można wykazać odsetek dzieci objętych opieką żłobkową za rok 2015 na poziomie 4,31% (utworzenie żłobka „Oto Bajka” w Nowych Bielicach).
- Na przestrzeni ostatnich pięciu lat prawie dwukrotnie zwiększyła się liczba miejsc w przedszkolach. Łącznie powstało 115 nowych miejsc, dynamika wzrostu w stosunku do roku bazowego wyniosła 76,66%. Publiczne Przedszkole Happy Days Szczęśliwe Dni jest obecnie największym przedszkolem na terenie gminy, a także najchętniej uczęszczanym.
- W roku 2014 i 2015 do przedszkoli zlokalizowanych na terenie gminy uczęszczało więcej dzieci niż zanotowano w tych latach mieszkańców w wieku przedszkolnym. Z przedszkoli korzystają również dzieci zameldowane w Koszalinie. Wpływa to na bardzo korzystny odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną, który w roku

2014 wyniósł 92,2% (w grupie 3-5 lat), podczas gdy w województwie zachodniopomorskim 75,8%, a w Polsce 79,4%.

- Najwyższe roczne koszty utrzymania są ponoszone na przedszkole gminne w Biesiekierzu. W roku 2014 roczne wydatki na utrzymanie tego przedszkola w przeliczeniu na jedno dziecko uczęszczające stanowiły kwotę 13.535,91 zł, co jest wartością porównywalną z analogicznym kosztem dla szkół podstawowych i gimnazjum.
  - Spadek liczby uczniów uczęszczających zanotowały Szkoła Podstawowa im. kpt. Władysława Wysockiego w Biesiekierzu (-4,9%) i Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Świeminiu (-14,3%).
  - Szkoła Podstawowa w Starych Bielicach zanotowała wzrost liczby uczniów w stosunku do roku bazowego na poziomie 34,44%, co może mieć związek z przyrostem mieszkańców w tej miejscowości, ale również z obniżeniem wieku szkolnego (największy wzrost liczby uczniów wystąpił w roku szkolnym 2014/2015).
  - Poziom nauczania w szkołach podstawowych określony na podstawie wyników zdawalności egzaminu 6-klasistów ocenia się jako wysoki.
  - Uczniowie gimnazjum w Biesiekierzu osiągnęli bardzo dobre wyniki z języka niemieckiego, które znacznie przewyższają średnie uzyskane przez uczniów w kraju, województwie i powiecie.
  - Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych wynosi 75,9%, dla gimnazjum 67,32%.
  - W ocenie trendów współczynnika skolaryzacji brutto ujawnia się wniosek, że mieszkańcy dużo chętniej oddają dzieci do miejscowych szkół podstawowych niż do gimnazjum.
  - Stale rozbudowywana baza sportowa nie przekłada się na aktywność mieszkańców w dziedzinie sportu. Sport na terenie Gminy Biesiekierz jest dziedziną mało popularną, a aktywność w zakresie kultury fizycznej i sportu można ocenić jako niską.
- e) Pomoc społeczna
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na podobnym poziomie, przy znacznym wzroście nakładów finansowych z budżetu gminy

(bezskuteczność dotychczasowych mechanizmów walki z wykluczeniem społecznym).

- Największy odsetek osób stale lub czasowo uzależnionych od pomocy społecznej wykazują miejscowości Starki (33,3%), Cieszyn (27,52%), Kotłowo (19,26%), Parnówko (19,67%) i Parsowo (17,10%). W Starkach wg stanu na koniec 2014 r. zanotowano najwyższy odsetek korzystających z pomocy społecznej, jednak z uwagi na to, że mieszka tam zaledwie 9 osób, w udziale ludności korzystających z pomocy społecznej w gminie ogółem jest to niewielki procent. Także w miejscowości Kraśnik Koszaliński obserwuje się spory odsetek mieszkańców korzystających z pomocy (15,65%).

f) Gospodarka

- W Gminie Biesiekierz wg stanu na 31.12.2014 r. było zarejestrowanych łącznie 719 podmiotów gospodarczych, w tym m.in. 591 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, 43 spółki handlowe, 9 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, 4 spółdzielnie i 16 przedsiębiorstw państwowych.
- Analiza dominujących branż wśród podmiotów gospodarczych wskazuje, że najczęściej przedsiębiorcy, podejmując własną działalność, wybierają: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów (184 podmioty); budownictwo (100 podmiotów).
- Przetwórstwo przemysłowe (84 podmioty).
- Gmina Biesiekierz ze względu na kierunki wykorzystania powierzchni leżącej w granicach administracyjnych jest gminą o charakterze rolniczym. W 11.660 ha powierzchni gminy 7707,68 ha zajmują łącznie wszystkie gospodarstwa rolne. Udział powierzchni zajmowanych przez gospodarstwa rolne w całej powierzchni gminy wynosi 66,10%. Użytki rolne zajmują 71,30% powierzchni gminy. Stanowi to istotny potencjał rozwojowy branży rolno-spożywczej.
- Wg struktury własnościowej wszystkie gospodarstwa w gminie to gospodarstwa indywidualne. Gospodarstwa duże, powyżej 15 ha, stanowią 25,9% wszystkich gospodarstw.

- Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych na terenie Gminy Biesiekierz wynosi 24,62 ha, co stanowi wartość wyższą od średniej powierzchni gospodarstw rolnych w powiecie koszalińskim
- Dominującą uprawą są zboża i ziemniaki.
- Dominującym kierunkiem w produkcji zwierzęcej był chów drobiu (99 gospodarstw), bydła mlecznego (68 gospodarstw) i trzody chlewnej (60 gospodarstw).
- Mimo licznych walorów turystycznych, dużego potencjału krajobrazowego, turystyka nie jest znaczącą dziedziną gospodarki gminy.
- Drastycznie spadła liczba udzielonych noclegów, które w roku 2010 wyraziły się w liczbie 13.329, natomiast w roku 2014 tylko 4285 (spadek o 67,85%).

g) Infrastruktura

- Statystyka mieszkań wykazuje, że od roku 2009 na terenie Gminy Biesiekierz powstały 294 nowe mieszkania. Na przestrzeni od roku 2009 do 2013 w Gminie Biesiekierz oddaje się do użytkowania średniorocznie 61 budynków mieszkalnych oraz 63,6 mieszkania. Wskazuje to na dynamicznie rozwijający się rynek budownictwa.
- Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 129,32 m², co stanowi wartość znacznie wyższą od statystyk województwa zachodniopomorskiego (103,2 m²) i całego kraju (104,6 m²).
- Korzystający z instalacji gazowej – 61,1%.
- Z sieci wodociągowej korzysta 91,8% ludności, z sieci kanalizacyjnej korzysta 68,5% ludności mieszkającej w gminie. Na przestrzeni ostatnich lat największą zmianę wykazuje wzrost dostępu ludności do sieci kanalizacyjnej, jednak w tym obszarze istnieje jeszcze spore zapotrzebowanie.
- Spadek zużycia wody na 1 mieszkańca o 4,2 m³ (11,93%), co w kontekście rosnącej liczby ludności i dodatniego przyrostu naturalnego oznaczać może wzrost oszczędności i racjonalnego gospodarowania wodą.
- Dane o ilości odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców i firm na terenie Gminy Biesiekierz wykazują systematyczny wzrost ilości śmieci. Dynamika wzrostu ilości odebranych śmieci w gminie średniorocznie wynosi 16,61%.
- Odpady komunalne zebrane z gospodarstw domowych wg stanu na koniec roku 2014 wyniosły 128,9 kg na jednego mieszkańca, co stanowi wartości niższe na tle statystyki wojewódzkiej i krajowej.

4 Moduł 3 – Część strategiczna

4.1 Priorytety rozwoju.

Na podstawie analizy wskaźników społecznych i gospodarczych, analizy otoczenia gospodarczego i zasobów własnych, jak również w związku z zachowaniem spójności dokumentu ze strategiami i dokumentami planistycznymi wyższego rzędu sformułowano priorytety i działania rozwojowe w gminie Biesiekierz na okres do roku 2020.

Priorytet 1. **Poprawa stanu INFRASTRUKTURY publicznej**

- Działanie 1.1. Rozwój infrastruktury drogowej.
- Działanie 1.2. Rozwój infrastruktury energetyki odnawialnej.
- Działanie 1.3. Wzrost efektywności energetycznej i ekologicznej obiektów użyteczności publicznej.
- Działanie 1.4. Rozwój infrastruktury sportowej.
- Działanie 1.5. Ekologiczne oświetlenie.
- Działanie 1.6. Zarządzanie energią.

Priorytet 2. **Rozwój i promocja LOKALNEJ GOSPODARKI**

- Działanie 2.1. Rozwój oferty dla mieszkańców gminy, w tym migrujących z terenu miasta Koszalina.
- Działanie 2.2. Promocja lokalnej oferty inwestycyjnej, w tym terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
- Działanie 2.3. Promocja lokalnej oferty gospodarczej, w tym turystycznej.
- Działanie 2.4. Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz wsparcia przedsiębiorców.

Priorytet 3. **Rozwój KAPITAŁU SPOŁECZNEGO**

- Działanie 3.1. Integracja mieszkańców, rozwój lokalnego patriotyzmu.
- Działanie 3.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców długotrwale bezrobotnych, w tym osób niepełnosprawnych.
- Działanie 3.3. Aktywizacja zawodowa osób młodych, w tym posiadających wykształcenie podstawowe i gimnazjalne.
- Działanie 3.4. Wzrost świadomości społecznej nt. wspierania rozwoju, w tym roli podatków lokalnych.
- Działanie 3.5. Rozwój i wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Działanie 3.6. Wzrost aktywności sportowej dzieci i młodzieży.
- Działanie 3.7. Utworzenie banku inicjatyw społecznych.

Priorytet 4. **Profesjonalizacja USŁUG PUBLICZNYCH**

- Działanie 4.1. Profesjonalizacja kadr samorządu.
- Działanie 4.2. Zmiana i dostosowanie struktury organizacyjnej do wymagań skutecznej polityki rozwoju.
- Działanie 4.3. Profesjonalizacja i wzrost efektywności usług publicznych, szczególnie oświatowych oraz pomocy społecznej.
- Działanie 4.4. Budowanie partnerskich powiązań funkcjonalnych z samorządami i innymi instytucjami.
- Działanie 4.5. Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych – rozwój e-usług i zaplecza technicznego.
- Działanie 4.6. Promocja gminy Biesiekierz jako inicjatora i partnera rozwoju.

4.2 System realizacji.

Graficzne przedstawienie struktury organizacyjnej stanowi załącznik do Strategii.

4.2.1 Polityka rozwoju

W celu osiągnięcia **wizji** oraz celów strategicznych, w związku z koniecznością realizacji szeregu skoordynowanych i skoncentrowanych na planowanych efektach działań wprowadza się pojęcie **polityki rozwoju**. Pojęcie to definiuje sumę działań rozwojowych - to jest takich, które są zgodne ze strategią i podejmowane zgodnie ze strategicznym **systemem realizacji**.

W praktyce polityka rozwoju jest **narzędziem realizacji strategii rozwoju** i opiera się na założeniach, które stanowią podstawę planowanych działań. Wytyczne te nazywane są w strategii **założeniami polityki rozwoju** i zostały zidentyfikowane na podstawie wyników analizy społecznej i gospodarczej oraz warunków spójności strategii z dokumentami wyższego rzędu. Zidentyfikowano wytyczne:

- Założenie 1: Koncentracja na wykorzystaniu funduszy europejskich i innych instrumentów finansowych UE przy realizacji działań rozwojowych.
- Założenie 2: Wzrost udziału zasobów własnych, w tym kapitału społecznego, finansowego i zasobów technicznych przy realizacji działań rozwojowych.
- Założenie 3: Odrabianie zaległości rozwojowych.
- Założenie 4: Wzrost znaczenia podatków lokalnych jako efektywnego narzędzia rozwoju lokalnego.
- Założenie 5: Struktura organizacyjna jako narzędzie polityki rozwoju i polityki budżetowej.
- Założenie 6: Podejmowanie działań wielopłaszczyznowych.
- Założenie 7: Wzmacnianie i wykorzystywanie potencjałów.

Ponadto polityka rozwoju jest **pojęciem marketingowym** używanym przez wszystkich interesariuszy, beneficjentów, odbiorców i partnerów podejmowanych działań. Używanie założeń polityki rozwoju w działaniach marketingowych ma za zadanie osiągnięcie efektów:

- Wizerunkowych, polegających na kreowaniu, upowszechnianiu i utrwalaniu wizerunku gminy Biesiekierz jako gminy rozwojowej. Pozytywny efekt wizerunkowy będzie osiągnięty w szybkim czasie, w wyniku m.in. ujednoczenia treści i przekazu kierowanego do mieszkańców, partnerów i mediów. Jednolite nazewnictwo towarzyszące wszelkim działaniom i planom (np. „realizując naszą politykę rozwoju, planujemy”; „zgodnie z polityką rozwoju gminy zamierzamy”; „to kolejne przedsięwzięcie zakończone w ramach polityki rozwoju” itd.).
- Sprzedażowych, polegających na wzroście efektywności podejmowanych działań i projektów oraz zawiązywanych partnerstw, poprzez m.in. wzmocnienie pozycji negocjacyjnej gminy, która mając politykę rozwoju, jest partnerem stabilnym, przewidywalnym i konkretnym.
- Integracyjnych, osiągniętych poprzez ujednoczenie przekazu stosowanego przez różnych aktorów rozwoju z terenu gminy, w tym urzędnicy i mieszkańcy.

4.2.2 Polityka budżetowa

Nieodłącznym elementem gminnej polityki rozwoju jest wyodrębniona na potrzeby wzrostu odpowiedzialna polityka budżetowa, obecna na każdym etapie planowania, realizacji i ewaluacji działań prorozwojowych. W praktyce polityka budżetowa jest narzędziem realizacji strategii rozwoju i opiera się na kategoryzacji planowanych działań wg kryteriów:

- finansowej zdolności realizacji, w szczególności udziale w montażu finansowym środków bezzwrotnych UE lub innych programów dotacyjnych,
- efektywności ekonomicznej.

Polityka budżetowa również osiąga efekty marketingowe, jednakże w mniejszym znaczeniu, działając głównie na obszarze wewnątrz gminy, w relacjach partnerów rozwoju z urzędem, przy wspieraniu projektów i działań rozwojowych ze środków finansowych, zasobów technicznych lub osobowych gminy.

4.2.3 Struktura organizacyjna

Zgodnie z **Założeniem 5.**, struktura organizacyjna jest narzędziem polityki rozwoju i polityki budżetowej. Założenie to wynika wprost z konieczności dostosowania tej struktury do nowego podejścia w planowaniu i realizacji zadań rozwojowych i nie ogranicza się do urzędu gminy, lecz wszystkich podmiotów i ich partnerstw, powiązanych ze sobą celami i realizujących wspólne cele rozwoju Gminy Biesiekierz.

Do struktury należą zatem

- Wspólnota gminna (społeczność gminy) dysponująca szerokim wachlarzem mechanizmów rozwoju w postaci m.in. referendum, wyborów samorządowych, konsultacji społecznych, inicjatywy lokalnej, fundusz sołeckiego.
- Sektor społeczny, głównie reprezentowany przez organizacje pozarządowe, w tym podmioty w których Gmina Biesiekierz jest członkiem oraz działające na terenie gminy.
- Sektor prywatny.
- Organy gminy, w tym Rada Gminy (organ stanowiący i kontrolny); Wójt (organ wykonawczy); Gminna jednostka pomocnicza – Sołectwo (w tym zebranie wiejskie oraz rada sołecka); Gminna jednostka organizacyjna.
- Urząd gminy.

W procesie zarządzania struktura organizacyjna odgrywa istotną rolę. Dzięki odpowiedniej organizacji procesów zarządczych, można znacząco skrócić drogę podejmowania decyzji, wykorzystania informacji, usprawnić obsługę klientów, poprawić i utrzymywać na stałym poziomie jakość swojej oferty. Gmina Biesiekierz również posiada ofertę, kierując ją do mieszkańców. Ofertą tą są ustawowe zadania, jak również wymienione w punkcie 4.1 Strategii Działania.

Wstępna analiza struktury organizacyjnej gminy, rozumianej w aspekcie przyjętej Polityki rozwoju, pokazuje konieczność dokonania usprawnień, m.in.:

- Włączenie społeczności lokalnej do procesów rozwojowych, poprzez efektywne wykorzystanie istniejących mechanizmów, w tym możliwości zgłaszania inicjatyw lokalnych, propozycji projektów do funduszu sołeckiego, propozycji projektów do rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, inicjatyw konsultacyjnych lub uchwałodawczych.
- Wzrost liczby i jakości celowych komplementarnych ze Strategią inicjatyw, realizowanych przez sektor społeczny. Tworzenie rocznych programów współpracy, jako narzędzia realizacji strategii - delegując do sektora społecznego część działań strategicznych lub zadanie polegające na:
  - o integracji społeczności lokalnej,
  - o identyfikacji i kontraktowaniu oddolnych inicjatyw lokalnych, uzupełniających Strategię i Politykę Rozwoju,
  - o nawiązaniu współpracy z sektorem gospodarczym, przedsiębiorcami,
  - o zwiększeniu aktywności ekologicznej, kulturalnej i sportowej wraz z podejmowaniem działań edukacyjnych w ww. obszarach.
- Wydzieleniu lub utworzeniu nowych struktur, w tym centrów usług wspólnych w podmiotach samorządu gminnego - Urzędzie Gminy, gminnych jednostkach organizacyjnych, skutkujących specjalizacją usług i podejmowanych czynności, profesjonalizacją kadry świadczącej usługi lub wykonującej zadania, zwiększeniem efektywności kosztowej podejmowanych działań, a także gwarancją osiągnięcia założonych w Polityce rozwoju założeń - w szczególności Założenia 1, tj. koncentracji na wykorzystaniu funduszy europejskich i innych instrumentów finansowych UE przy realizacji działań rozwojowych.

Należy jednocześnie podkreślić, iż inicjatorem i koordynatorem Polityki rozwoju jest Urząd Gminy, w związku z czym warunkiem koniecznym jest dostosowanie struktury organizacyjnej i procesów zarządczych lub decyzyjnych do roli lidera rozwoju.

4.2.4 Karty działań strategicznych.

W celu realizacji strategii oraz ustawicznego jej monitorowania, jak również dokonywania zmian wynikających ze zmieniającego się otoczenia, wprowadza się mechanizm **Karty opisu projektu**. Karta ta stanowi podstawę do oceny projektów realizowanych w gminie z udziałem środków lub zasobów gminnych oraz partnerstw projektowych gminy.

Wypełniona karta pełni istotną rolę w planowaniu i realizacji przedsięwzięć rozwojowych:

- charakteryzuje celowość i efektywność planowanego przedsięwzięcia,
- stanowi podstawę formalnej weryfikacji przedsięwzięć przed skierowaniem do realizacji,
- wskazuje miejsce projektu w strukturze priorytetów rozwoju gminy,
- definiuje mierzalne rezultaty z realizacji oraz ich efekty dla społeczności / organizacji / gminy,

- stanowi podstawę monitorowania i analiz Strategii, jak również stworzenia mapy aktywności (tj. mapy podmiotów realizujących przedsięwzięcia rozwojowe oraz partnerstw),
- umożliwia praktyczny i łatwy sposób włączenia się w realizację **Polityki rozwoju** wszystkim interesariuszom, w szczególności mieszkańcom, organizacjom pozarządowym, gminnym jednostkom organizacyjnym i innym podmiotom biorącym aktywny udział w budowie wzrostu gospodarczego gminy Biesiekierz.

Karta stanowi załącznik do Strategii

5 Moduł 4 – Część wdrożeniowa

5.1 Konsultacje społeczne.

Strategia Rozwoju jest dokumentem przyjętym na podstawie Uchwały Rady Gminy w Biesiekierzu, po uprzednim przeprowadzeniu konsultacji społecznych. Proces ten przeprowadzono zgodnie z Uchwałą Rady Gminy w Biesiekierzu z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy Biesiekierz.

5.2 Karty opisu projektów

Zgodnie z zawartym w strategii systemem realizacji, każdy projekt lub działanie spełniające warunki, tj. kryterium spójności ze Strategią oraz finansowej zdolności realizacji i efektywności ekonomicznej, zostanie włączony do Strategii, poprzez umieszczenie wypełnionej karty oraz aktualizację dokumentu.

5.3 Monitoring

Ze względu na częsty problem pomijania monitoringu strategii, spowodowany głównie brakiem efektów (proces z reguły powoduje obowiązek zgromadzenia danych, natomiast nie prowadzi do analizy tych danych i wyciągania wniosków), Strategia gminy Biesiekierz monitoring opiera na wdrożonej karcie opisu projektów.

Z danych zawartych w karcie, po każdorazowym przyjęciu kart do Strategii, w trybie jej aktualizacji dokonywane będą analizy polegające na zestawieniu projektów ze względu na: wnioskodawców z uwzględnieniem miejsca w strukturze organizacyjnej systemu realizacji, miejsce w strukturze priorytetów, efekty w postaci rozwiązywanych problemów oraz korzyści, jakie przynosi, kosztów.

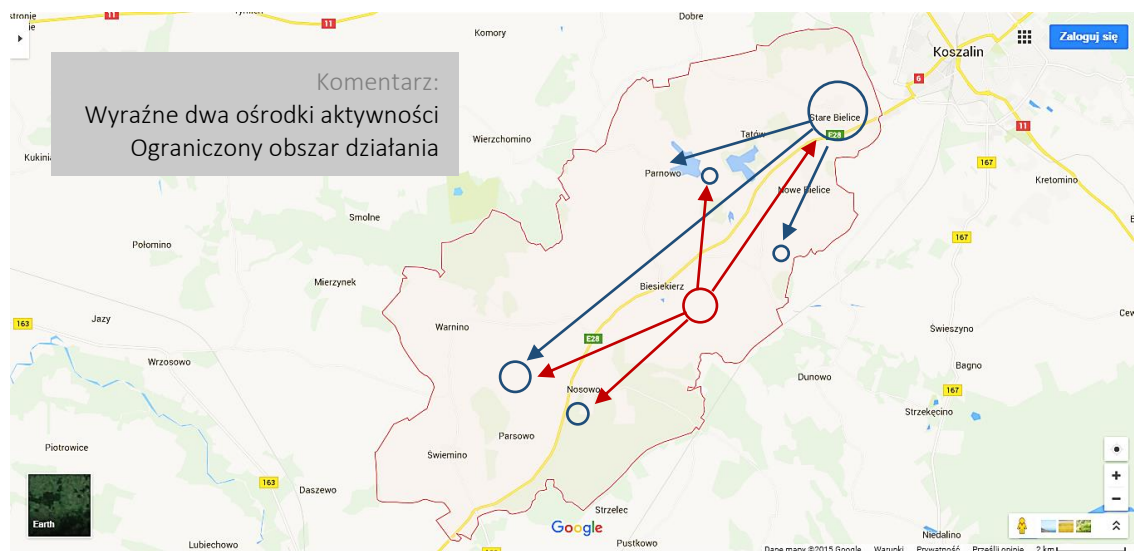
Są to podstawowe dane zawarte w kartach. Dzięki tym danym można dokonywać dalszych analiz w postaci m.in.: nakładów na priorytety, aktywności interesariuszy i aktorów rozwoju, nakładów w podziale na wnioskodawców, efektywność projektów liczona jako iloraz nakładów do efektów.

W dalszym czasie, po zgromadzeniu większej liczby kart możliwe będzie opracowanie mapy aktywności lokalnej, jako siatki partnerstw i oddziaływania projektów. Celem takiej analizy będzie zidentyfikowanie najaktywniejszych aktorów lokalnego rozwoju i opieranie na nich dalszych działań oraz wzmocnienie obszarów, na których występują deficyty aktywności.

Analiza polega na zebraniu i umiejscowieniu na mapie gminy organizacji podejmujących działania rozwojowe wraz ze strzałkami obrazującymi powiązania z partnerami (kierunek strzałki od lidera) oraz innym kolorem obszar oddziaływania projektu. Punkty obrazujące siedziby liderów i partnerów projektów będą wielkością uzależnione od liczby projektów i powiązań.

Graficzne przedstawienie powiązań może przybrać postać:

Załącznik 1 do Strategii Rozwoju Gminy Biesiekierz 2015 – 2020.

Formularz Karty opisu projektu

Wnioskodawca

Miejsce w strukturze organizacyjnej systemu realizacji	
Nazwa:	
Adres siedziby:	
Telefon kontaktowy:	
Adres email:	
Dane osoby do kontaktów roboczych:	

Tytuł projektu / działania / operacji / inicjatywy.

--

Miejsce w strukturze priorytetów

<i>W powiązaniu ze Strategią</i>

Opis projektu.

--

Uzasadnienie realizacji projektu.

<i>Jakie problemy projekt rozwiązuje</i>
--

Uzasadnienie realizacji projektu.

<i>Jakie korzyści przynosi jego realizacja</i>
--

Przewidywane terminy realizacji projektu.

<i>Data rozpoczęcia i zakończenia</i>

Koszty kwalifikowalne projektu wraz z planowanym źródłem finansowania

Rodzaj kosztu	Koszt	Współfinansowanie

Źródła finansowania

<i>Data rozpoczęcia i zakończenia</i>

Załącznik 2 do Strategii Rozwoju Gminy Biesiekierz 2015 – 2020.

Tabela transpozycji Celów tematycznych Umowy współpracy (UP) na działania w poszczególnych osiach priorytetowych

Nr i nazwa działania	Nr celu tematycznego (CT)
Priorytet 1. Poprawa stanu INFRASTRUKTURY publicznej	
Działanie 1.1. Rozwój infrastruktury drogowej.	CT5, CT7
Działanie 1.2. Rozwój infrastruktury energetyki odnawialnej.	CT4, CT5
Działanie 1.3. Wzrost efektywności energetycznej i ekologicznej obiektów użyteczności publicznej.	CT4, CT5
Działanie 1.4. Rozwój infrastruktury sportowej.	CT10
Działanie 1.5. Ekologiczne oświetlenie.	CT4, CT5
Działanie 1.6. Zarządzanie energią.	CT4, CT5
Priorytet 2. Rozwój i promocja LOKALNEJ GOSPODARKI	
Działanie 2.1. Rozwój oferty dla mieszkańców gminy, w tym migrujących z terenu miasta Koszalina.	CT3, CT8, CT11
Działanie 2.2. Promocja lokalnej oferty inwestycyjnej, w tym terenów pod budownictwo mieszkaniowe.	CT3, CT8, CT11
Działanie 2.3. Promocja lokalnej oferty gospodarczej, w tym turystycznej.	CT3, CT8, CT11
Działanie 2.4. Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz wsparcia przedsiębiorców.	CT3, CT8, CT11
Priorytet 3. Rozwój KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	
Działanie 3.1. Integracja mieszkańców, rozwój lokalnego patriotyzmu.	CT9, CT10
Działanie 3.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców długotrwale bezrobotnych, w tym osób niepełnosprawnych.	CT8, CT9, CT10
Działanie 3.3. Aktywizacja zawodowa osób młodych, w tym posiadających wykształcenie podstawowe i gimnazjalne.	CT8, CT9, CT10
Działanie 3.4. Wzrost świadomości społecznej nt. wspierania rozwoju, w tym roli podatków lokalnych.	CT11
Działanie 3.5. Rozwój i wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi.	CT11
Działanie 3.6. Wzrost aktywności sportowej dzieci i młodzieży.	CT9, CT10
Działanie 3.7. Utworzenie banku inicjatyw społecznych.	CT11
Priorytet 4. Profesjonalizacja USŁUG PUBLICZNYCH	
Działanie 4.1. Profesjonalizacja kadr samorządu.	CT2, CT11
Działanie 4.2. Zmiana i dostosowanie struktury organizacyjnej do wymagań skutecznej polityki rozwoju.	CT11
Działanie 4.3. Profesjonalizacja i wzrost efektywności usług publicznych, szczególnie oświatowych oraz pomocy społecznej.	CT2, CT8, CT9, CT10, CT11
Działanie 4.4. Budowanie partnerskich powiązań funkcjonalnych z samorządami i innymi instytucjami.	CT11
Działanie 4.5. Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych – rozwój e-usług i zaplecza technicznego.	CT11
Działanie 4.6. Promocja gminy Biesiekierz jako inicjatora i partnera rozwoju.	CT3, CT11

Załącznik 3 do Strategii Rozwoju Gminy Biesiekierz 2015 – 2020. Formularz Schemat graficzny systemu realizacji

WIZJA															
STRATEGIA ROZWOJU															
Priorytet 1 Poprawa stanu INFRASTRUKTURY publicznej				Priorytet 2. Rozwój i promocja LOKALNEJ GOSPODARKI		Priorytet 3 Rozwój KAPITAŁU SPOŁECZNEGO		Priorytet 4 Profesjonalizacja USŁUG PUBLICZNYCH							
Poziom Działań priorytetowych															
STRATEGIE SEKTOROWE															
Program Ochrony środowiska dla Gminy Biesiekierz na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017		Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Biesiekierz		Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Biesiekierz na lata 2007 – 2032		Plan gospodarki odpadami dla Gminy Biesiekierz na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017		Plan zagospodarowania przestrzennego		Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Biesiekierz na lata 2007 – 2015		Program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2016		Wieloletnia prognoza finansowa	
Polityka rozwoju (Założenia 1-7) <ul style="list-style-type: none"> – Założenie 1: Koncentracja na wykorzystaniu funduszy europejskich i innych instrumentów finansowych UE przy realizacji działań rozwojowych. – Założenie 2: Wzrost udziału zasobów własnych, w tym kapitału społecznego, finansowego i zasobów technicznych przy realizacji działań rozwojowych. – Założenie 3: Odrabianie zaległości rozwojowych. – Założenie 4: Wzrost znaczenia podatków lokalnych jako efektywnego narzędzia rozwoju lokalnego. – Założenie 5: Struktura organizacyjna jako narzędzie polityki rozwoju i polityki budżetowej. – Założenie 6: Podejmowanie działań wielopłaszczyznowych. – Założenie 7: Wzmacnianie i wykorzystywanie potencjałów. 								Polityka budżetowa (Kryteria wyboru działań 1 – 2) <ul style="list-style-type: none"> – Kryterium finansowej zdolności realizacji, w szczególności udziale w montażu finansowym środków bezzwrotnych UE lub innych programów dotacyjnych, – Kryterium efektywności ekonomicznej. 							
Struktura organizacyjna															
Wspólnota gminna (mieszkańcy)			Urząd gminy (integrator i koordynator)			Rada Gminy			Karta opisu projektu						
Sektor społeczny (głównie stowarzyszenia)						Gminna jednostka pomocnicza – Sołectwo									
Sektor prywatny (przedsiębiorcy)						Gminna jednostka organizacyjna									
Monitoring									Aktualizacja Strategii (nowe karty)						